

ПОЛІІ

центръ

МІШТЕ, ШІМЪ ШІ ЛІТЕРАТУРЪ.

№. 32.

Duminecă 4. August.

1840.

КЪЛЪТОРІЕ ЛА РЪСЪРІТ.

De kærnd se ivi kartea: Der Orient in seinem gegenwärtigen Zustande mit Rückblicken auf die Vergangenheit, dargestellt in einer Reise über Konstantinopel, Kleinasien, Sırien und Palästina. Wien 1840. Еа лчепе аша:

„Orient ші окчидент!*) Че кэмпліть пръпастіе заче дптре амлдоаъ ачесте ідеї! Аічі о чівілізаціе каре маї ажънсе дп кълмеа са, ші дптокта ка Сатърн, амерпндъ къ дшї ва дпгїді не прънчїї сьї дпсѣш, о деанъръреа пьнїре дпнаїнте кътръ о цлптъ поате неажънсе, о влпаре неастлпнърать дъпъ фантоме, каре ка ші вісърїле пер, токма клнд цї се пьреа къ леаї ажънс, саѣ шї, ка фокърїле рьтъчїтоаре, не чеї недешенці дї дък дптръп лак плїн де помол; коло о лїпїре варваръ кътръ преавекїле обїчїсърї шї обїчпвїнце, о вечнїкъ старе дп лок, о одїхпъ оторїтоаре де тръп шї де сѣлет, каре фьръ дпволдїре дїп афаръ тревзіе сь адъкъ пьтрезіре шї десфачере.“

*) Рьсърїт шї апсѣ; дпсѣ тоате націле дптревїнцеазъ ла маї тълте прїлежърї пьтїрїле льтїнеці, дпсѣш шї пьтїцї.

„Шї тотъш ачесте цьрї дпкъ ера о-даты театрл зпор тьреде дптлпнлърї; кълтра шї аїчі шїаѣ фост ашезат скажпел сьѣ; тот аколо дпфлореа тьїестрїїле, шї мїнъпателе монъменте, де каре пої шї актма не мїръш, тьртърїсеск пентръ пьтереа дьхлвї шї непрецетареа тръпеаскъ але семїнцилор де тълт пьтрезіте. Фертекъл трежътълвї, чїнстїреа тьрїмеї кьзъте, адъчереа амїнте де нїще дптлпнлърї, къ каре е легать тлптзїнца шї ферїчїреа поастръ, сълт, каре фак, ка ачеле цьрї дпсѣш дп-стареа лор сьлвьтъчїть де актм сь нї се арате ка зп обїект де дорїре шї де мїраре. Ної не мїръш дпкъ дп прънчїа поастръ де вьрвьдїа ачелвї Палеолог, кареле ка чел маї де не зртъ дїп дппърації ост-романї кьзъ не зїдърїле Бізанцълвї льптлндъсе дппротїва вірвїтоареї ссмїлзне. Чаа дїптлїе дпвьдътъръ а кредїнцїей не фаче кьпоскьцї къ ачеа царъ, знде Моїсі дъсе не породъл чел алес, не кареа дпцелепчїзнеа лвї Соломон о 'новїлъ шї клптърїле лвї David о фькьръ пьтърїтоаре. Дптр'а-коло ера адїптате не времеа еспедицілор крвчїате кьтътърїле кредїнптъцїї дптрецї; къ адевърат мїнъпателе вісерїчї кьзъсеръ дп пьлбере, зїдърїле, каре атлта време

стѣтсеръ дн контра птерніцілор романі, ера асемепате ла пѣмднт, тоатъ зрѣта помпей веки перісе: зп шортднт, зп несокотиѣ шортднт, каре днсъ одініоаръ днкъ-пѣсе дн сіне тѣрїтоареле ретъшїде а Млн-тѣиторїѣлѣї пострѣ, маї пайнте де а фї ел кіемат деа дреанга Татѣлѣї съѣ дн черїѣ, клнд трїзмфлнд асѣпра торції шї а іадѣлѣї, се днпѣлѣѣ ла лѣкашеле челор ферїчії, ачеста ера магнетѣл, каре пе съте де мїї дндемпа а'шї пѣрѣсі патріа шї фаміліа, шї а се арѣнка дн лѣптъ днпротїва пѣтѣроаселор, вітежелор ошїрї але Сараденїлор. Чїне пѣ авзі ка прѣнк днкъ деспре зріаша зідіре а Пірамїделор, деспре жѣлїтоареа колѣмнѣ алї Мемнон, деспре мїнѣпателе вісерїчії дїн Тебе шї деспре алте мїї де парїтѣїї але Егїптѣлѣї, каре пе дрептѣл се поате пѣмї леагѣлѣл клѣтѣреї.“

„Дѣпъ че еѣ аш фї вісат мѣлт деспре оріент шї, овосїт де тревїле де тоатъ зіоа, дорѣам де кедрїї Лїбанѣлѣї шї де фїнічії Сїрїей шї а Егїптѣлѣї, маї пе зрїтѣ дн-преціѣзѣрїле днї днпѣлѣї, а днтрепрїнде о клѣтѣорїе дн цѣрїле де мїне дорїте. Дїн Віена клѣтѣорїѣї пе вас де авѣр пѣ-пѣ ла Пѣща, каре мѣлѣемїтѣ повїлелор ажѣторїнде а тѣтѣрор провінцілор Статѣлѣї австріак днпѣрѣтеск, се рїдікѣ іарѣш кѣ помпѣ дїн дѣрѣмѣтѣрї, дн каре о днпро-пасерѣ валѣрїле Дѣнѣрїї. Де аїчі дрѣмѣл мѣ дѣсе прїн Орадїа маре ла Клѣж дн Трансїлванїа. Дндатѣ кѣм днтрї дн ачеа-стѣ царѣ, везі днсемпѣтоареа деосївіре днтре фїзіогномїле вѣгаре шї трансїлване; везі днпайнте'її зп аместек де пації фелї-їрїте днтре каре Ромѣнїї сднт де днсем-пат, карїї кѣм се шїе днї траг днченѣтѣл де ла колонїції романї, шї пѣнтрѣ ачеаста

ворвек лїтва лѣтїнеаскѣ стрїкатѣ. Де аїчі трекѣрѣм пѣла Сївіїѣ шї Брашов ла Бѣкѣрѣїї, каре есте кѣпїтала цѣрїї ромѣнѣїї. Вітеле кѣ коарне, кѣ каре се фаче пѣгѣдеторїе маре, сднт фоарте фрѣ-моасе, шї богѣїїа де кѣпѣтенїе а Цѣрїї. Асемѣпареа ромѣнїлор кѣ романїї чеї веки есте пѣтѣгѣдѣїтѣ; съ іа чїнева пѣмаї ванї де авр де [а романїлор дн мѣпѣ шї съ асемене фїзіогномїле пе ачеїа тїпѣрїте кѣ лѣкѣиторїї де акѣта аї Цѣрїї. Аша кѣрѣ-ѣшѣл мѣѣ авеа фоарте маре асемѣпаре кѣ Дїоклѣдіан, алтѣл кѣ Nero, кѣ Маркѣ Аврелїе ш. а. т. д. Портѣл цѣранїлор аре мѣлте асеменеа кѣ а векилор романї: аша кѣташа лор чеа лѣпгѣ, каре о дїн стрѣпѣсъ кѣ о кѣреа (шѣрпарїѣ) пе днпѣлѣї трѣп, сеа-тѣпѣ кѣ тѣпїка. Е де мїраре, кѣткѣ дн ачеастѣ царѣ пе чеа маї клѣдѣроасѣ време се поартѣ кожоаче*), де каре апої іарна грѣмѣдеск пе сіне атлѣтеа дн клт авїа пот мерѣе. Де алтмїнтрелеа оаменїї кѣ старе аїчі пѣ днмѣлѣ нїчі одатѣ педестрїї пе злї-цѣ, чї тоді се поартѣ дн карѣте кам ешїте дїн модѣ**), днсъ кѣ каї фрѣшомї.“

„Дѣпъ че спре а клѣтѣорїї маї днкло-ло мїаш фї дат пасѣл ла відїмаціе, прїїтїїѣ о аша пѣмїтѣ Подрошнѣ, адекѣ о арѣ-таре кѣтрѣ постмаїстерї, ка съ'тї деа па-трѣ каї кѣ о кѣрѣцѣ де пощѣ. Ачеастѣ подрошнѣ ера датѣ пѣнтрѣ доаспрече поще

*) Пѣї, вlane, вѣнде.

**) Есте адеѣрат кѣ дн Бѣкѣрѣїї сднт съте де фїакѣре, а кѣрор фортѣ е кам ешїтѣ дїн модѣ; днсъ d. клѣтѣорїїла пострѣ пѣ-трекднд аїчі маї мѣлт, с'ар фї конвінс, кѣт-кѣ ла чеї авѣїї прѣкѣт дн алтеле, аша шї дн валеїїї domneше зп лѣкс днфрїкошат.

пъпъ ла Краіова, пентрѣ каре еѣ пѣмаі треі галбені авѣз а плѣті. Де кѣте орі ажѣп-цеам ла о касѣ де пощѣ, пѣтеле ми се скрїеа дитр'о кондікѣ, шї ла стація дїп ѣрмѣ тревѣіа сѣмі даѣ подрошна. Кѣрѣцѣла де пощѣ, дн каре кѣлѣтореам, авїа ера маі лѣнг де чїнчі пічоаре, тот дїп лемп, фѣрѣ чел маі пѣдїп адаос де фер, прекѣм сѣпт тоате карѣле дн ачеастѣ царѣ. Дитр'ѣп кѣрѣцѣ аша тікѣлос, ещї рѣпїт дн чеа маі їѣте фѣгѣ а кайлор пе дрѣмѣрї пе дѣмѣлате, песте подѣрї грѣнѣзроасе амерїндѣтоаре де сѣрпаре дѣкандѣте ка дн свор; кѣчї дитрѣ адеѣѣр отѣл се афѣл маі мѣлт пе деасѣпра декѣт пе пѣмѣлт. Орї чїне дшї поате фаче idee деспре десфѣтареа ѣнеї асеменеа кѣлѣторїї! Фѣрѣ сѣфларе, кѣ коастеле шї оаселе ѣтѣчїте стрїці кѣ чеа маі маре некѣжїре кѣтрѣ ромѣлѣл, че шезлнд пе кал, пѣѣѣлеще ка шї ѣп ѣлѣп-торїѣ сѣлѣватїк, ка сѣ опреаскѣ шї сѣ мѣіе маі оменеѣе. Днѣздар! Ел п'азде! Тропотѣл днферѣлїтадїлор каї, троспїтѣл карѣлѣї арѣпкат дн коаче шї днколо шї сѣіерѣтѣл вїзітїлѣї, ал кѣрѣї глас армонїазѣ кѣ а карѣлѣї сѣѣ, асѣрѣеще стрїгареа де ажѣторїѣ а мѣченїкѣлѣї че шедѣ дн кар. Еѣ тѣ лас пе ѣрмѣ дн мѣла сорції. Дечї ажѣпѣем ла рѣлѣ Алѣта (Olt); днѣздар тѣ ѣт дѣпѣ ѣп под; рѣлѣ прїп плоїле де маїпайнте аѣ крескѣт днфрїкошат. Орѣ дндрѣспецѣл се арѣпкѣ дн лонтрѣ кѣ карѣл сѣѣ, ної днпотѣм песте репеделе рѣѣ, о лѣнтре пе петрече пѣпѣ днколо кѣ порочїре песте тоатѣ аѣептареа. Пе ѣрмѣ пе дѣм пе ѣскал, шї еѣ даѣ ѣнеѣе тікѣлосѣлѣї кѣѣ Слатїна кѣ сїмѣментѣл ѣпї скѣпат дн чеа маі маре прїмежїдїе."

„Аїчї прекѣм дн тот рѣсѣрїтѣл каселе де оаснеѣї се пѣмеск. Хап саѣ Кхан: песте тот сѣпт ачесте челе маі тікѣлоасе пещерї, каре цїле поцї днкїпї. Дн odaia че'мі арѣтарѣ ѣѣера нїчї о тоѣїлѣ (акарет) шї дн тот хапѣл нїчї о ѣкѣтѣрѣ де мѣл-каре. Дн порочїре афлѣїѣ ѣп мещер пеамѣ, каре се ашезасе аїчї; ачеста дшї дѣдѣ кост шї квартїр кѣ платѣ ѣшоарѣ. Мѣ ѣкѣрам кѣ афѣл аїчї ѣп патриот; пентрѣ кѣ де ла їѣѣїреа де оаснеѣї а ѣоїерїлор челор ѣогацї п'аї сѣ аѣепцї нїмїк, де шї еї ачест кѣѣлнт дн поартѣ пе'нчетат дн гѣрѣ, шї кѣ о фантасїе ѣреднїкѣ де рѣс зїк, кѣмкѣ еї сѣпт їмїтаторїї чїѣїлїзациїї франѣозеїцїї, дн каре ла дѣпшїї песте тот пѣ се афѣл нїчї о ѣрмѣ. Пе кѣт ачестѣ царѣ сѣѣ дн кѣлѣтѣрѣ днѣѣрѣпѣл алтор цѣрї, токма пе атѣта де реа есте шї лѣкрареа пѣмѣлтѣлї. Дн Бѣкѣрѣцїї пѣпѣ ла Країова есте ѣп шес |маре родїторѣ; днсѣ че креще пе ачестѣ |сѣрѣаѣѣ мїнѣпатѣ? Маї нїмїк де кѣт ѣѣрѣїенї, тѣѣѣрї шї мѣлѣдїе гѣѣде дн рѣѣѣчїнїле пѣѣѣрїлор челор де стежарїѣ прѣпѣдїте. Ічї колеа зѣрѣцїї местекатѣ кѣте о ѣкѣѣцїкѣ де пѣмѣлт кѣ орѣ саѣ кѣ порѣмѣ, каре днсѣ атѣт есте днѣѣѣлїт кѣ тотѣелїл де тѣрѣчїнї, днкѣт авїа поцї дескїлїнї че есте аколо сѣтѣпат. Сателе сѣптѣка кѣїле де флн кѣ гѣѣрї дн пѣмѣлт, дн каре лѣкѣїеще фѣрѣмосѣл, ѣлносѣл соїѣ де оаменї. Днлнѣ ачееа есте о ѣердеаѣѣ де тѣѣе, ѣнде петрек зїоа, адекѣ dorm. Дн протїѣѣ ѣемеїле сѣпт сїлїтоаре кѣпрїн-злндѣсе кѣ торсѣл*); пентрѣ ачееа шї поар-

*) Есте ѣп лѣкрѣ ѣреднїк де тоатѣ лѣареа поа-стрѣ аїнѣте, кѣмкѣ орї ѣцїї дн стрїнїї карактерїзарѣ пе ромѣнїї, пе ѣѣѣаѣї дн

тъ еле тотdeauna хайне фрътосе, албе, пе
лунгъ трън зп врдѣ рошѣ, iar лп кап о
кѣчлѣцѣ de пеле (?). Клт de minzpat
с'ар пѣтеа колониза цара ачеаста, дака воерѣ
ар вреа а'шн аренда саѣ ашн vinde тошнме ла
oamenі de oamenie; iar'аша еї ласѣ тоате сѣ
закъ пѣстїи шн лшн паск пе аколо тѣрмеле,
каре апої iarна слнт апроаше de а перї de фоа-
те, кѣчї пентрѣ ф.лп дестѣл пѣ лпгрїжеск.“

„Країова есте зп ораш кѣ проспектѣл
сѣлватїк; лптре бордеїе тїкѣлоасе веї ічї
колеа zidiri преафрътосе, каре лпсѣ лп
лок de врео грѣдїнѣ слнт лпмпресврате
кѣ скїеїцї шн кѣ спїнї. Лп лонтрѣ пѣ афлї
алте мобїле, деклт зп divan кѣ зп ковор,
пе каре zioa мед, поаптеа dorm.“

„Дѣнѣ прлпзл дела amiazї се цїне
сіеста*); атѣнчї тоате злїцїме слнт гоале
пѣнѣ кѣтрѣ шасе часѣрї, клнд апої оамє-
нїї iar' се аратѣ лп екіпажеле лор; кѣчї
а лѣбла педестрѣ се цїне а фї лѣкрѣ кѣ
рѣшїне. Злїцїме пѣ слнт пардоците, чї podїте
кѣ грїцї шн фоарте тѣрдаре. Пе ачесте веї
тот фелїл de портѣрї, лпклт цїсе паре кѣ аї
лпнаїте'цї зп корео ітаїїенеск.“

„Дела Країова пѣнѣ лп Черпедла
Дѣнѣре слнт шасе поїце, каре дѣк песте
о адеврѣратѣ пѣстїетате. Ла зша тїкѣлоа-
селор бордеїе de пѣм.лнт vedeam de оїцѣ
фетеї торклнд, iar' бѣрвацїї зѣчеа лпкоаче

афларѣ лепешї, iar пе фетеї тотdeauna лѣ-
крѣтоаре шн кѣрїнсе. Notавене ачеаста
пѣмаї ла сате, iar' пѣ шн ла ораше.

Лпс. Трад.

*) Сїеста се зїче лп спанїолѣде времеа de
amiazї, каре лп дѣрїле челе кѣлѣзроасе
oamenїї о петрек лп somn dormind дѣшї,
лп клт пої неаш мїра, кѣм маї пот dormї
шн поаптеа.

Лпс. Трад.

лпколо dormind. Дїп тѣлаїл чєл сєа-
тѣнѣ ічї колеа, фак длпшїї тѣ тѣлїгѣ,
зп фелїл de алѣат дїп фѣнѣ шн апѣ, пе
каре апої о фєрв, прекѣм лп Ітаїїа по-
лєпта, лп Норд-Афрїка Кѣскѣсѣ. Фїндкѣ
подѣл дела Шїїл ера дѣс de апѣ, аща фѣ-
сеїл сїлїт а петрече маї тѣлте зїле лп
Країова; маї пе фртѣ лпдѣплекаїл пе клдї-
ва цѣранї, ка сѣ адѣкѣ зп копачїл скобїт,
de каре лптревзїнѣеазѣ еї ла пєскїт лп
апеле челе маї мїчї. Лп ачєастѣ лѣнтре
сїнплѣ интраїл еѣ кѣ тоатѣ багажїа теа
(калабаллк), шн кѣ прїмеждіа вїєцїї тѣ
трекѣ зп цѣран пе чєсєлалтѣ цѣртѣре.
Сокотєск кѣткѣ дѣпѣ ачєстє дєскрїєрї лшї
ва пѣтеа чїнева фаче о idee дєспре кїпѣл
de а кѣлѣторї лп ачєастѣ царѣ.“

„Дїп Черпед трекїїл еѣ лп ачєлаш
кїп песте Дѣнѣре ла Кладова лп Сер-
вїа. Акѣм аїчї тоате слнт тѣрчєцїї; четѣ-
цїа ачєа мїкѣ пїторєцѣ ачєзатѣ е цїнѣтѣ
лпкѣ de тѣрчї, карїї кѣ лѣкзїторїї орамѣ-
лїї de поѣ ачєзат трѣїеск лп одїхнѣ шн
лїнїцѣ. Лпкѣ romanїї авѣсерѣ аїчї о тѣ-
рїє, дїп каре се маї вѣд лпкѣ рїнєлє, чєва
маї лпколо се вѣд рєтѣшїцєлє подѣлїї
лїї Траїан песте Дѣнѣре. Клнд е апа
скѣзѣтѣ се вѣд трєїспречє стлпнї, карїї
слнт ка трєї стлпжїнї de ладї, лппревнѣ
кѣ рїнєлє векїлор четѣцїї пе амлндоаз
цѣртѣрїлє. Траїан фѣкѣ а се zїdї ачєст
под дѣпѣ вїрѣїнда асѣпра лїї Дечєвал кра-
їлїлї Дачїєї, спре а лплеснї трєчєрєа трѣ-
нєлор romane, шн ла порѣнка лїї Adrian
ачєст под маї тлрзїїл фѣ дѣрлмат, спре а
лпгрезна трєчєрєа Гєцїлор.“

„Клнд мерцїї de латѣрєа ачєаста лп
Сервїа, аї лпнаїте'цїї пѣдѣрї марї шн тѣнцїї
лпналцїї пѣлѣмлацїї, пѣнѣ клнд маї пѣзр-

тѣ ажѣнці ла дрѣтѣл чел поѣ, каре се фѣкѣ дѣн порѣнка принцѣлѣи Мілош. De аичі трежѣѣв кѣлѣреце ла Крѣшчевица, знде мѣнціи се сѣдршеск ші зп шес фрѣмос вѣне лѣкрат ста дѣнапѣтеа теа. Prin Позаревац кѣлѣторѣѣ ла Крагѣевац, каре есте овѣчѣвѣта реседѣнцѣ а Хосподарѣлѣи. Ачест ораш прекѣм тоате челе-ламте дѣн ачестѣ царѣ, стѣ дѣн о вѣлцѣ лѣнгѣ. Каселе сѣнт дескѣсе ка нѣще шѣрѣ, ші атѣнчѣ везѣ тот че есте дѣн лонтрѣл лор. Гчѣ колеа везѣ зрме де авере ші де вѣрѣценіе, дѣсѣ ханѣрѣле ші аичі ка дѣн цара ромѣнеаскѣ нѣ сѣнт вреднѣче нѣчѣ де о критѣкѣ. Сербѣа аре пѣдѣрѣ де стежарѣѣв тѣлте ші фрѣмоасе, каре не лѣнгѣ о грѣжѣ дѣнделеаптѣ ар адѣче фолос дѣн семпѣторѣѣв.“

Кѣлте се маѣ афѣл дѣн маѣ сѣс пѣмѣта карте вреднѣче де дѣнсемпат, ачелеа п'аѣ локѣл лор дѣн стрѣмтоареа ачестеѣ фой. De аѣ скрѣс ачел кѣлѣторѣѣв кѣ патѣмѣ кѣлте де пѣдѣнѣ, лѣсѣм ка сѣ жѣдече ачѣ четѣторѣи, кѣрора цѣрѣле поастре ле сѣнт маѣ деапроане кѣпоскѣте.

Г. Барѣц-

Че есте лѣкѣл? Hollingshed, зп скрѣиторѣѣв дѣн времеа реѣнѣи Elizabetii, се пѣлѣщеа пентрѣ лѣкѣл де атѣнчѣ че кре-щѣеа, апѣмѣт дѣн зрѣшѣтоареле пѣнкѣтѣрѣи: Дѣнтѣѣѣѣ, оаменѣи дѣнчепѣрѣ а zidi зрлоаіе ші кѣмѣнѣрѣи дѣн сѣс, кѣлѣнд маѣ пѣнѣте фѣмѣл се дѣнпѣрѣщеа словод prin zidiri, prin каре пѣлѣмаѣ лемпеле касѣи се фѣчеа маѣ траї-нѣче, — dar ші сѣпѣтѣдѣи фолосеа фоарте тѣлте. Adoa се дѣнтрепрѣнсерѣ тѣлте дѣн-вѣпѣтѣдѣрѣи дѣн касе; iar маѣ вѣртос се дѣнтрѣдѣсерѣ патѣрѣи моѣ, кѣлѣнд маѣ пѣнѣте тодѣи dormea не паіе, ші дѣн лок де перѣнѣ

авеа кѣлте зп вѣтѣк. Перѣнѣле моѣ ера пѣ-маѣ пентрѣ фемеїле кенделе. Ал треїлеа пѣнкѣт де лѣкс асѣпра кѣрѣѣа скрѣа маѣ сѣс пѣмѣтѣл, ера, кѣмкѣ оаменѣи не времеа лѣи дѣнчепѣсерѣ а скѣмѣва вѣлѣделе ші лѣнгѣрѣле челе де лемп кѣ вѣлѣде ші кѣ лѣнгѣрѣи де кѣсѣторѣѣѣ. Астѣѣлѣ ла 1840 черкѣлѣнд чѣнева а редѣче лѣкѣл ла пѣнкѣтѣрѣи, оаре кѣлте ар ешѣ? Tempora mutantur et nos mu-
tatur in illis. —

ТРѣСѣРѣ ОАРЕШѣКАРЕ.

(зрмаре),

Прѣосѣнѣнѣа са пѣрѣнтеле Бенѣамѣн Костакѣ Архѣепѣскопѣл ші Мѣтрополѣтѣл Молдавѣи дѣнатѣ дѣпѣ прѣмѣрѣѣв дѣналтеї сале пѣсторѣи дѣн апѣл 1804 кѣ евлавнѣкѣ ші патриотѣкѣ рѣвнѣ аѣ рѣдѣкат дѣн Мѣ-пѣстѣрѣѣв Сокола апроане де Іанш о Се-мінарѣе, дѣн каре ачѣи, карѣи врѣѣѣ а прѣмѣи ста-тѣл преодѣи, сѣ дѣнвѣде дѣн лѣмѣва ромѣ-нѣскѣ Истѣрѣа, Арѣметѣка, Географѣа ші Теологѣа. — Дѣсѣ ачестѣ Се-мінарѣе, не кѣм се вѣде, пентрѣ рѣзѣвоїл, каре дѣн скѣртѣ врѣме аѣ зрмат дѣнтрѣ Рѣсѣа ші Поарта отоманѣ, поате ші дѣн алте прѣ-чѣнѣи, аша аѣ скѣзѣт де таре, кѣлте пѣла апѣл 1820 нѣ маѣ зп профѣсор се маѣ афѣла ако-ло, каре дѣнвѣда не тѣнерѣме граматѣка, дѣне а чѣи а рѣпосатѣлѣи Протопѣнш ші Дѣректор Радѣл Темпѣѣ. — Dar кѣ кѣлте скѣнѣтѣсе маѣ тѣлте ачестѣ кѣрат наѣионалѣ Се-мінарѣе, кѣ атѣл маѣ таре с'аѣ дѣнѣлѣат скоа-ла грѣчеаскѣ, каре се афѣла дѣн полѣтѣе дѣн-сѣшѣи зпа ші сѣнгѣрѣ мѣстѣнд тоате венѣтѣ-рѣле скоалѣлор наѣионале, ші пентрѣ мол-давѣо-ромѣнѣл ші лѣмѣва лѣи нѣмѣк алт чева маѣ рѣшѣсѣсе декѣл ачѣ чершѣвѣтѣ

грацие де а пѣтѣ цинѣ лѣгѣ шкоала гре-
чеаскѣ зп професор, каре лн лимба ромѣ-
нѣскѣ се ливѣде Математика теоретикѣ
кѣ апликацие де Геодосие ши Архитектѣрѣ.

Ачеастѣ лнапоѣре ши скѣдѣре а Се-
минариѣ национале дин Сокола ши а лимбеѣ
ромѣнещѣ де поѣ аѣ мишкат инима прѣвѣ-
пѣлѣ патриот пѣринтелѣ Бенѣамин Митро-
политѣл; пентрѣ ачеѣа лн апѣл 1820 лѣ-
лнд лѣгѣ сине ка Синеитроп (са Director)
пе D. Михайл Стѣрза, каре акѣм кѣ атѣта
лнцелепчѣне окѣрмѣиѣше ачел принципат,
лн ал поѣлѣ ап, аѣ кивзѣит деспре репоѣрѣ
ачеѣ Seminarѣи кѣ тот деосѣвит де планѣл
чел векѣѣ. Планѣл ѣаѣ фост ачест вртѣ-
торѣѣ. 1-о Пе лѣгѣ граматика ромѣнѣ-
скѣ сѣ се ливѣде ши граматика латинѣ кѣ
тоате пѣрциле еѣ ка граматика лимбеѣ стрѣ-
тошешѣ, фѣрѣ де а кѣрѣа кѣноциѣцѣ апе-
вое се поате лндрепта ши лнбогѣцѣ лимба
ромѣнѣскѣ. 2-а Сѣ се ливѣде реторика
ши поетика лимбеѣ латине, ка нише цѣиѣде
лн каре се аѣлѣ чѣле маѣ ориѣнале ши
маѣ фѣрѣмоасе идеѣ. 3-а Сѣ се ливѣде фѣ-
лосоѣиа ши фѣлолоѣиа адектѣ алѣтѣрарѣ лим-
беѣ ромѣнещѣ кѣ чѣ латинѣ ши дерѣваѣиѣле.
Ѣн план дѣнѣ старѣ времѣлор де атѣнѣчѣ
фоарте вѣне кивзѣит.

Спре реализаѣиа ачестѣѣ скоп, лн вара
апѣлѣѣ 1820 фѣ трѣмѣс деспре партѣ Епѣ-
тропѣѣ скоалелор D. Г. Асакѣ ка лнсѣнѣ
лндетѣпѣторѣѣ ши лнпревѣнѣ лѣкрѣторѣѣ, кѣ
скрисорѣ лн Трансѣлваниа кѣтрѣ контеле
Г. Банѣѣ Гѣвернаторѣл Цѣрѣи де атѣнѣчѣ, ка
сѣ вѣневоѣатѣ а да вое а скоате де аѣчѣ доѣ
саѣ треѣ тѣнерѣ, карѣи ар фѣ лн старе де
а дѣче слѣжѣвеле де професорѣ лн цѣиѣцеле
де маѣ сѣс пѣтѣте.

База вѣнѣ Епѣтропѣи а скоалелор дин
Молдаѣиа, а кѣрѣа капѣл ера зп мѣтрополѣт;
пестрѣмѣштата приѣтенѣе ачестор доао прип-
чѣпатѣрѣ вѣчѣне, адѣлка политикѣ а конте-
лѣѣ Г. Банѣѣ ера лндестѣлате приѣчинѣ спре
а пѣ авѣ пѣчѣ о лндоѣиалѣ деспре кѣпѣтарѣ
ачеѣ дорѣте словозенѣи.

D. Г. Асакѣ дѣпѣ че аѣ кѣпѣтат до-
рѣта словозенѣе саѣ дѣс де ла Клѣж ла
Блаж кѣ сокотѣлѣ, кѣ лн Akademia де
аколо ва кѣпѣта тѣнерѣ, дестѣл де геѣцѣѣ
пентрѣ катедреле поаѣѣ Seminarѣи — пѣчѣ
кѣ сѣаѣ лншѣлат.

Аѣчѣ сѣаѣ лнвоѣит кѣ D. I. Костѣ ка
професор де реторикѣ ши поезѣе; ши кѣ D.
I. Манѣѣ ка професор граматѣчеѣ латине.
Аѣлатаѣ аѣчѣ D. Асакѣ пе рѣпосатѣл, саѣ
ла Клѣж, саѣ аѣрѣ? пѣциѣѣ, атѣта цѣѣѣ, кѣ
дѣпѣ скѣртѣ вѣрѣте лнсоѣит де ачешѣ треѣ
тѣнерѣ аѣ венѣт ла Брашов.

Аѣчѣ ам вѣзѣт лнлѣиаш датѣ пе ачест
тѣнѣр лн чѣ маѣ фѣрѣмоасѣ фѣлоаре а тѣне-
рѣѣделор. Дар кѣм л'ам вѣзѣт? сѣрѣмѣ-
ѣос ши маѣ дескѣлѣц, мѣртѣрѣе дестѣл до-
ведѣтоаре а грезѣтѣѣлор, кѣ каре аѣ авѣт
а се лѣпта, лнсѣ лѣгѣ тоате ачѣстеа во-
ѣос, ши кѣ о инѣмѣ лндресѣнѣѣцѣ ка зпѣл
каре ера дин лѣзптрѣ лнвинс, кѣ, Si male
nunc, non sic et olim, дакѣ е акѣм пѣфе-
рѣчѣт, лн вѣиторѣме поате ши тревѣе сѣ фѣе
фѣрѣчѣт.

D. Асакѣ лн фѣиѣца са лн Брашов
фѣкѣ кѣноциѣцѣ кѣ D. Dr. Попп, каре
пе ачел тѣмп се аѣла аколо, пе каре лн
лнвѣе кѣ професорѣа фѣлосоѣѣѣ ши а фѣло-
лоѣѣѣ преѣм ши кѣ Дѣректорѣа Seminarѣѣѣ.
D. Попп прѣмѣ ачестѣ кетаре сѣнт оареш-
каре кондѣѣѣ чѣнѣтѣте. Лнсѣ фѣиѣнд кѣ D.

Асаки пѣ авѣ дндестѣлѣтъ пленѣнѣтѣнцѣ de а днкеіа зп контракт аша днсѣмнѣторѣз; шѣ D. Попп днкѣ пѣ врѣ а мерѣе фѣрѣ de оарешкаре дндедератѣ асекѣрѣнцѣ, фѣ сіліт а скріе ла Епітроніе пентрѣ о деосѣвітѣ пленѣнѣтѣнцѣ спре днтѣрѣрѣ ачестѣї контракт. Пѣпѣ а тѣрѣе шѣ а венѣ рѣспѣнсѣл ера тревѣнцѣ de врѣме маї лѣнгѣ. Днтрачестѣ врѣме ачестѣї треї тінерѣ деспре о парте пентрѣ днкѣнѣрарѣ келѣтѣлелор дн ачест орам скѣтп, іарѣ деспре алѣ парте ка сѣ факѣ чева есперѣнцѣ дн ачестѣ романтикѣ перѣферіе, с'аѣ дѣс ла сатѣл лѣнг пѣ de парте de Брашов, знде фѣрѣ de кѣтрѣ протопопѣл локѣлѣ Радѣл Верза кѣ тоатѣ чѣнстѣ віне прѣміцѣ шѣ оспѣтацѣ. Пе ла сѣдрѣтѣл лѣї Октомврие се аѣла ачестѣї тінерѣ днкѣ аколо.

Апропѣндѣсе а 8-а зі а лѣї Ноемврие, дн каре D. Міхаїл Стѣрза сѣрва зіоа пѣмелѣї, рѣпосатѣл, ка днпайнте сѣшѣ араге тѣлѣтѣмірѣ кѣтрѣ фѣїторѣл сѣѣ Діректор, фѣкѣ о гратѣлацѣе (Carmen onomasticum) дн версѣрѣ латѣнецѣї, вреднѣкѣ de орѣ че пѣблѣчѣтате, дндестѣлатѣ тѣртѣрѣе че поате сѣ факѣ ачест тіпѣр дн віиторѣз.

Пела днченѣтѣл лѣї Ноемврие D. Асаки днтоверѣшѣт de професорѣї маї сѣс пѣтѣцѣї, се днтоарсе дн Молдавіа, знде ажѣнгднд ла Іаш, DD. професорѣї Папп, Костѣ шѣ Манѣї се дѣсерѣ ла стацѣа лор ла Мѣпѣстѣрѣ Сокола, знде лі с'аѣ рѣндѣїт кост шѣ сѣлаше, іарѣ рѣпосатѣл рѣмасе дн Іаш лднгѣ D. Асаки, ка професор, сѣѣ прѣват, пѣ дѣїѣ, атѣта дѣїѣ кѣ ла Сокола пѣ аѣ фост. Сілінда DD. професорѣї дн Сокола, істедѣнѣ тінерімеї молдовѣне фѣгѣдѣіа зп спорѣї фѣрѣмос пентрѣ чѣле віиторѣе. Шѣ дн адеверѣ ачѣсте Мѣзе па-

ціонале, тѣкар лѣкѣіа ла кѣтп шѣ дн кѣсѣе нѣчѣї, пентрѣ кѣ дн політѣе шѣ пала-тѣрѣ се рѣсѣѣда чѣле стрѣеіне, ера сѣ гѣтѣскѣ чѣл маї фѣрѣмос дрѣтм спре сѣрѣѣ дн Парнас, дакѣ ачѣ пѣферѣчѣтѣ револѣцѣіе, каре дн 22 Фѣврѣаріе 1821 авѣа тре-кѣнд треї лѣнѣ дѣла днченѣтѣл кѣрсѣлѣї, ка о сецѣтѣ дн аскѣнс івѣндѣсе дн Молдавіа, пѣ леар фѣї алѣнгат дн дѣлчѣ лор одѣхлѣ. Кѣ івѣрѣ револѣцѣіе се чѣнтѣ деодатѣ тот кѣрсѣл днвѣдѣтѣрѣлор. Тінерімеї сколастѣче і се дѣдѣ вое, ба шѣ дндемп а се дѣче ла каселе пѣрѣнтецѣї.

DD. професорѣї кѣвѣзіа ачестѣ револѣцѣіе ка зп трѣп пѣтрѣд метеорѣческ, каре апрѣнзѣндѣсе дн днѣлѣцѣмѣ вѣздѣхѣлѣї фаче оарешкаре пѣдѣнтѣнѣ лѣмінѣ ла днтѣнѣрек, шѣ се іспрѣвѣще кѣ зп тѣнет de грав трекуторѣз; пентрѣ ачѣіа дн мѣжло-кѣл ачестѣї фок аѣ зѣвовѣт маї треї септе-мѣлѣї, тѣлгѣіацѣї de о дѣлче пѣдѣжде кѣ дн скѣрт вор пѣтѣ іарѣ^ш днчѣпе днтре-рѣнтѣл кѣрс. Днсѣ вѣзднд маї пе зрѣтѣ, кѣ рѣл се тот днтінде, шѣ нѣчѣ чѣнстѣта Епітроніе, нѣчѣ к.к. Агенцѣіе пѣ ле фѣгѣ-дѣіацѣе врео аскѣрѣнцѣ дндедератѣ, фѣрѣ сіліцѣї а се днтоарче дн патріа са, шѣ, пре-кѣтм зрѣтѣрѣле аѣ dovedit, пѣ фѣрѣ кѣвднт; пентрѣ кѣ дѣпѣ вре о кѣтева зіле дѣпѣ плекарѣ лор, фѣцѣ шѣ прѣнцѣл стѣпднторѣз, шѣ кѣ днсѣл чѣ маї таре парте а повлѣ-цѣї. Сѣнгѣр рѣпосатѣл Фабіан рѣмасе дн Іаш ка зпѣл, каре пѣ маї авѣ нѣчѣї о патріе, кареа дн аша фѣлѣї de днт.днтпѣлѣрѣї сѣл прѣтѣскѣ кѣ сѣлѣл дешкѣс, Лѣсѣндѣсе дн-кѣтрѣѣ дн вор дѣче валѣрѣле днт.днтпѣлѣрѣ-лор. Аїчѣ дарѣ аѣ рѣмас ел пѣпѣ ла венѣрѣї арміеї тѣрчѣцѣї шѣ днѣр.дндѣреа Во-лѣнтерѣлор, шѣ аша прѣн зрѣтаре маї тот

анъ 1821 dar нъ дъпъ лъпгъ врѣме се възъ маі de тоді пьрѣсѣт къэт. лндъші фиещекаре асекѣрѣце вѣдѣи ші аверіи дн цѣрѣле днвечѣнате. Фѣцѣрѣ повледѣи; тѣрѣврарѣ полігіеі; стомотѣл попорѣлѣі; пер. дн. дѣнала Волѣнтѣрѣлор, сосѣрѣ арміеі тѣрчедѣи, ші крѣнта лѣпгъ, каре зрѣт ла Скѣлѣні днлгъ Прѣт, дѣдѣ матеріе мѣзеі лѣі de а алкѣтѣі нѣце вѣкѣдѣі поетѣче пѣліне de цѣніе, сѣвлімітате ші делікатедѣу. Пѣтѣрѣніка семілѣпъ, крѣзіміле оменѣрѣі, днкрѣнта теле вѣде але Прѣтѣлѣі 6) аѣ афлат днтр. дн. сѣл пре ал лор кднтѣторѣі.

Трѣста старе а Молдавѣі дн епоха de атѣнчѣі нѣменѣ нъ е дн старе а о дескрѣе маі фрѣмос ші маі вѣѣ, de кѣм о аѣ дескрѣе кондеіѣл ачѣстѣі деосѣвѣт талант. —

Днлгѣдѣе D. Редактор, ка сѣ днсемнезѣ ачѣі вре о кдтева версѣрѣ дн ачѣлѣ каре аѣ скрѣе деспрѣ старѣ Молдавѣі дн анъ 1821, ка сѣ фѣе спрѣ нѣлдѣ тіперѣлор поцѣрѣі поете. Еѣ сокотеск къ адеаса ачѣстора тіпѣрѣре нъ ва фѣі нѣчѣ одатѣ de прѣсос. Аскѣлтѣ, кѣм кднтѣ ачѣст дѣмпезееск поет:

С'аѣ днторѣ машина лѣтеі, с'аѣ днторѣ кѣ канѣ'н дос
Ші мерг тоате дн потрѣвѣ апапoda ші не дос.
Соареле д'акѣм рѣсарѣ діміньца ла анѣс,
Ші анѣне деспрѣ сеарѣ кѣтрѣ рѣсѣрѣт дн сѣс.
Апеле скѣмѣндѣші кѣрсѣл даѣ се'н тоарѣ днаноі,
Ка сѣ ватѣ фѣрѣ тілѣ кѣ ісвоарѣле рѣсѣоѣ.
С'аѣ смѣнтѣг сѣ вѣде фѣрѣ лѣкрѣрѣлор, че ла кале
Афлндѣсе дн вѣчѣе, зрѣта правѣлілор сале.

6) Ачѣст рѣѣ, каре оарекнд кѣрѣв прѣп ініма Молдавѣі, ші каре акѣм деспарте Молдавіа de Рѣсіа, аѣ фост пентрѣ ел токмаі аша прѣкѣм аѣ фост Сімоіс рѣѣл Трѣіеі пентрѣ ѣеніа лѣі Вѣрѣліе:

— — — Ubi tot Simois correpta sub undis
Scuta virum galeaeque et fortia corpora volvit.

Шаѣ скѣмват се vede днкѣ ші лімвѣле граѣл лор;
Кѣ тот зпа ва сѣ зѣкѣ: ді тѣ сѣѣ сѣѣ тѣ погор. 7)

Кдтѣ днлгѣдѣе, кдтѣ фрѣмѣвѣцѣ ші
мѣестрѣіе дн ачѣсте версѣрѣі!

(ва зрѣта).

7) Адеврѣт, къ ачѣсте ідеі ле аѣ днпрѣзѣтат рѣпосатѣл дн Овідіе фаворѣтѣл сѣѣ, ші деосѣвѣт дн Libr. 1-о Trist. Elg. VIII. каре аша се днчѣне:

In caput acta suum labentur ab equore retro
Flumina, conversis solque recurret equis.
Terra feret stellas, coelum findetur aratro;
Unda dabit flammam, et dabit ignis aquas.
Omnia naturae praepostera legibus ibunt.
Parsque suum mundi nulla tenebit iter,
Omnia iam fient, fieri que posse negabam,
Et nihil est, de quo non sit habenda fides.

Алѣтѣре акѣм чѣнева ачѣсте версѣрѣі але лѣі Овідіе кѣ чѣле але рѣпосатѣлѣі, ші не лесне ва vede, къ дн ачѣстѣ іасте нѣмаіѣн скелет de ідеі, саѣ нѣмаі чѣле днпѣтѣі трѣсѣрѣі а зпѣі таблѣѣ, фѣрѣ фѣде, фѣрѣ венселѣі ші фѣрѣ нѣчѣ о змѣрѣре, ші четѣторѣіл іасте сіліт днлѣшнѣі аш кѣвѣзі чѣле че ліпсеск. Ачѣст скелет, ачѣсте днпѣтѣі трѣсѣрѣі а зпѣі таблѣѣ ѣеніа лѣі Фавіан кѣ аша патѣрале фѣде, вѣпселѣі ші змѣрѣрѣі, ші кѣ атѣта мѣестрѣіе поетѣческѣ леаѣ днпѣлініт, кѣт дн ачѣле нѣмік нъ маі подѣ цѣрѣде, нѣмік а маі аѣѣога, ші ецѣі ла дндоіалѣ de актѣрѣа ѣеніе сѣ те мѣнѣнезі маі мѣлт, de ачѣлѣзіа, каре аѣ фѣлѣт скелетѣл ші днпѣтѣіле трѣсѣрѣі, саѣ de ачѣлѣзіа, каре кѣ атѣта мѣестрѣіе ле аѣ днпѣлініт. Че сѣ зѣк de ачѣ мѣкѣ, невѣтѣнѣтоаре ші аша фѣін дѣсѣтѣ сатѣрѣ; каре се афѣл дн кѣвѣнтѣл апапoda; препозѣціа ді дн лок de de; конѣкѣнѣціа сѣѣ дн лок de саѣ? каре кѣ атѣта мѣестрѣіе ле аѣ дѣсѣт дн версѣрѣіле сале, кѣт, прѣкѣм еѣ сѣлнт днкрѣдѣндѣат, чѣ маі таре парте а четѣторѣлор нъ о аѣ сімѣнтѣ.